

જ્ઞાનની વિભાવના પર ઇસ્લામનું સ્થાન શું છે?

જ્ઞાનની ઇસ્લામિક વિભાવના વિશ્વાસ અને વિજ્ઞાનના નક્કર પાયા પર આધારિત છે, જે મનના જ્ઞાનને હૃદયના જ્ઞાન સાથે, પાલનહાર પર ઈમાન સાથે અને વિશ્વાસથી અવિભાજ્ય જ્ઞાન સાથે જોડે છે.

અન્ય પશ્ચિમી વિભાવનાઓની જેમ યુરોપિયન બોધનો ખ્યાલ ઇસ્લામિક સમાજમાં સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવ્યો હતો. ઇસ્લામિક અર્થમાં જ્ઞાન, અમૂર્ત મન પર આધાર રાખતું નથી કે જે વિશ્વાસના પ્રકાશ દ્વારા સંચાલિત ન હોય, અને તે જ હુદ સુધી, જો તે અલ્લાહને તેને જે નેઅમતો આપી છે, તેનો ઉપયોગ ન કરે તો તેની બુદ્ધિ તેને લાભ આપતી નથી. કારણસર વિચારવામાં, ચિંતન કરવામાં, વસ્તુઓનો એવી રીતે નિકાલ કરવામાં કે જેનાથી લોકોને ફાયદો થાય અને પૃથ્વી પર રહે.

અંધકારમય મધ્ય યુગ દરમિયાન, મુસ્લિમોએ સંસ્કૃતિ અને સંસ્કૃતિના પ્રકાશને પુનઃસ્થાપિત કર્યો, જે પૂર્વ અને પશ્ચિમના તમામ દેશોમાં, કોન્સ્ટેન્ટિનોપલમાં પણ ઓલવાઈ ગયો હતો.

યુરોપમાં બોધ યજ્ઞવળ એ ધાર્મિક સત્તાધિકારીઓ દ્વારા કારણ અને માનવ ઇચ્છા વિરુદ્ધ કરવામાં આવતા જુલમ પ્રત્યેની કુદરતી પ્રતિક્રિયા હતી, એવી પરિસ્થિતિ કે જે ઇસ્લામિક સંસ્કૃતિ જાણતી ન હતી.

"અલ્લાહ તે લોકોનો દોસ્ત છે, જેઓ ઈમાન લાવ્યા, તે તેઓને (કૂકર અને શિર્કના) અંધકાર માંથી કાઢી પ્રકાશ તરફ લઇ આવે છે અને જે લોકોએ કૂકર કર્યું તેમનો દોસ્ત તાગૂત છે, તે તેઓને પ્રકાશ માંથી કાઢી અંધકાર તરફ લઇ જાય છે, આ લોકો જહન્નમી છે, જે હુંમેશા તેમાંજ પડ્યા રહેશે" [૯૮]. (અલ બકરહુ: ૨૫૭).

જો કુરઆની આયતો પર ચિંતન કરીશું તો આપણને જાણવા મળશે કે અલ્લાહની ઇચ્છા એ છે જે માણસને અંધકારમાંથી હિદાયત તરફ લાવવાનું કામ કરે છે, અને તે માણસ માટેનું ઇલાહી માર્ગદર્શન છે, જે અલ્લાહની પરવાનગી સિવાય પૂર્ણ થતું નથી. કારણ કે અલ્લાહ તઆલા જે વ્યક્તિને અજ્ઞાનતા, શિર્ક અને અંધશ્રદ્ધાના અંધકારમાંથી બહાર કાઢીને ઈમાન, ઇલ્મ અને સાચા જ્ઞાનના પ્રકાશમાં લાવે છે તે વ્યક્તિ તર્ક, સૂઝ અને વિવેકથી પ્રબુદ્ધ વ્યક્તિ છે.

અને આ પ્રમાણે જ અલ્લાહ તઆલાએ કુરઆન મજીદને નૂર કહ્યું છે.

"...હવે તમારી પાસે અલ્લાહ તરફથી પ્રકાશ અને ખુલ્લી કિતાબ આવી પહોંચી છે. [૯૯]. (અલ માઈહુ : ૧૫).

અલ્લાહ તઆલાએ કુરઆન મજીદને તેના પયગંબર મુહમ્મદ પર ઉતાર્યું, અને એવી જ રીતે

તૌરાત અને ઇન્જિલ મૂસા અને મસીહ (ઈસા) પર (કોઈ પણ ફેરફાર વગર) ઉતાર્યું, જેથી લોકોને અંધકાર માંથી પ્રકાશ તરફ માર્ગદર્શન આપે, અને એવી જ રીતે અલ્લાહ તઆલાએ હિદાયતને નૂર સાથે જોડી દીધી છે.

"અમે તૌરાત ઉતારી છે, જેમાં હિદાયત અને પ્રકાશ છે,..." [૧૦૦]. (અલ્ માઈદહુ : ૪૪).

"અને અમે તેમને ઇજ્જલ આપી, જેમાં પ્રકાશ અને સત્ય માર્ગદર્શન હતું અને તે (ઇજ્જલ) પોતાના પહેલાની ક્રિતાબ તૌરાતની પુષ્ટિ કરતી હતી અને પરહેજગાર માટે તેમાં સ્પષ્ટ શિખામણ અને સત્ય માર્ગદર્શન હતું" [૧૦૧]. (અલ્ માઈદહુ : ૪૬).

અલ્લાહના નૂર વિના કોઈ હિદાયત નથી, અને એવો કોઈ પ્રકાશ નથી કે જે માનવ હૃદયને પ્રકાશિત કરે અને તેના જીવનને પ્રકાશિત કરે, અલ્લાહની પરવાનગી સિવાય.

"અલ્લાહ નૂર છે, આકાશો અને ધરતીનું,..." [102]. (અન્ નૂર : ૩૫).

અહીં આપણે નોંધ કર્યું છે કે કુરઆનમાં દરેક જગ્યાએ નૂર શબ્દ એકવચનમાં ઉપયોગ થયો છે, જ્યારે કે (ઝુલુમાત) અંધકાર શબ્દ એ બહુવચનમાં ઉપયોગ કર્યો છે અને આ સ્થિતિઓનું વર્ણન કરવામાં આ અત્યંત સચોટતા છે [103].

div> <https://www.albayan.ae/five-senses/2001-11-16-1.1129413> ડૉ.. અલ-તુવેજરીની ક્રિતાબ "અત્ તનવીર ફીલ્ ઇસ્લામ" માંથી નકલ કરીને.

ઇસ્લામ વિશે સવાલ અને જવાબ

Source: <https://islam.contact/qa/gu/show/37/>

Arabic Source: <https://islam.contact/qa/ar/show/37/>

Saturday 13th of June 2026 08:04:27 AM